647510 **BA05SanC015x** **Seat No :________**

B.A. Semester - 5 (*CBCS*) Examination

Oct/Nov - 2024 (NEW COURSE)

SAN P15 Sanskrit Language and Literature -1(Core -15)

Time: 2:30 Hours **Marks: 70**

Instructions:

1. All questions are compulsory.
2. Figures to the right indicate marks.

પ્રશ્ન-૧ (અ) નીચેનામાંથી કોઈપણ બે ફકરાનું ભાષાંતર કરો. (૦૮)

Que-1 (A) Translate any two of the following Passages. (08)

(१) यथा यथा चेयं चपला दीप्यते तथा तथा दीपशिखेव कज्जलमलिनमेवकर्म केवलमुद्वहति । तथाहि इयं संवर्धनवारिधारा तृष्णाविषवल्लीनाम् व्याधगीतिरिन्द्रियमृगाणाम् परामर्शधूमलेखा सच्चरितचित्राणाम् विभ्रमशय्या मोहदीर्घनिद्राणाम् निवासजीर्णवल्लभी धनमदपिशाचिकानाम् तिमिरोद्गतिः शास्त्रद्रुष्टिनाम् पुरः पताका सर्वाविनयानाम् । उत्पत्तिनिम्नगा क्रोधावेगग्राहाणाम् आपानभूमिर्विषयमधूनाम् संगीतशालाभ्रूविकारनाट्यानामा वासदरी दोषाशीविशाणाम् उत्सारणवेत्रलता सत्पुरुषव्यवहाराणाम् अकालप्रावृटगुणकलहंसकानाम् ।

(२) अनर्थकायसान्तरितविषयोपभोगसुखमित्युपहसन्ति विद्वज्जनम् ज़रावैक्लव्यप्रलपितमिति पश्यन्ति वृद्धजनोपदेशम् आत्मप्रजापरिभव इत्यसूचयन्ति सचिवोपदेशाय कुप्यन्ति हितवादिने सर्वथा तमभिनन्दन्ति तमालपन्ति तं पार्श्वे कुर्वन्ति तं संवर्द्धयन्ति तेन सह सुखमवतिष्ठन्ति तस्मै ददाति तमाप्ततामासादयन्ति यः अहर्निशमनवरतमुपरचितां जलिरधिदैवतमिव विगतान्यकर्तव्यः स्तौति यो वा माहात्म्यमुद्भावयन्ति । किं वा तेषां साम्प्रतम् येषामतिनृशंसपतायोपदेशनिर्घृणं कौटिल्यशास्त्रं प्रमाणम् ।

(३) एवंविधयापि चानया दुराचारया कथमपि दैववशेन परिगृहिताः विक्लवा भवन्ति राजानः सर्वाविनयाधिष्ठानतां च गच्छन्ति । तथाहि अभिषेकसमय एव चैषां मङ्गलकलशजलैरिव प्रक्षाल्यते दाक्षिण्यम्, अग्निकार्यधूमेनेव मालिनीक्रियते हृदयम्, पुरोहितकुशाग्रदर्शनसंमार्जनीभिरिवापनीयते क्षान्तिः, उष्णीषपट्टबन्धेनेवावच्छाद्यते जरागमनस्मरन्, आतपत्रमण्डलेनेवापवार्यते परलोकदर्शनम् चामरपवनैरिवापह्रियते सत्यवादिता ।

(४) तदेवंप्रायतिकुटिलकष्टचेष्टासहस्रदारुणे राज्यतंत्रे अस्मिन् महामोहान्धकारिणि च यौवने कुमार तथा प्रयतेथाः यथा नोपहस्यसे जनै: न निंद्यसे साधुभिः न धिक् क्रियसे गुरुभिः नोपालभ्यसे सुहृद्भिः न शोच्यसे विद्वद्भिः । यथा च न प्रकाश्यसे विटै: न प्रहस्यसे कुशलै: नास्वाद्यासे भुजंगै: । नावलुप्यसे सेवकवृकै: न प्रहस्यसे कुशलै: न विडंव्यसे लक्ष्म्या न नर्त्यसे मदेन नोन्मत्तीक्रियसे मदनेन नाक्षिप्यसे विषयै: ।

પ્રશ્ન-૧ (બ) નીચેનામાંથી કોઈપણ બે સંદર્ભ સહિત સમજાવો. (૦૬)

Que-1 (B) Explain with reference to context any two of the following. (06)

(१) अमृतसहोदरापि कटुविपाका ।

(२) गंधर्वनगरलेखेव पश्यत एव नश्यति ।

(३) अयं च ते कालः प्रतापमारोपयितुम् ।

(४) अपरिणामोपशमो दारुणो लक्ष्मीमदः ।

પ્રશ્ન-૨ નીચેનામાંથી કોઈપણ એક વિષય પર સંસ્કૃતમાં પત્રલેખન કરો. (૧૪)

Que-2 Write a letter in Sanskrit on any one of the following topics. (14)

(१) प्रियमित्राय जन्मदिनमहोत्सवनिमिते निमन्त्रणपत्रम् ।

(२) शोकसंदेशार्थं संबन्धिने पत्रम् ।

પ્રશ્ન-૩ કાદંબરીના આધારે બાણભટ્ટની વિદ્વત્તા પર નોંધ લખો. (૧૪)

Que-3 Write an essay on Banbhatt's scholarship based on 'कादंबरी' (14)

અથવા/OR

પ્રશ્ન-૩ શુકનાસોપદેશમાં નિરૂપિત લક્ષ્મીનું સ્વરૂપ અને ગુણ-દોષની ચર્ચા કરો.

Que-3 Discuss the nature and merits and demerits of 'लक्ष्मी' as described in 'शुकनासोपदेश'

પ્રશ્ન-૪ નીચેનામાંથી કોઈપણ એક વિષય પર સંસ્કૃતમાં નિબંધલેખન કરો. (૧૪)

Que-4 Write an Essay in Sanskrit on any one of the following topics. (14)

(१) धन महिमा ।

(२) जननी जन्मभूमिश्च ।

(३) परोपकारः ।

(४) गीता सुगीता कर्तव्या ।

પ્રશ્ન-૫ નીચેનામાંથી કોઈપણ બે છંદ લક્ષણ અને ઉદાહરણ સહિત સમજાવો. (૧૪)

Que-5 Define any two 'छन्द' with 'लक्षण' and 'उदाहरण' (14)

(१) उपजाति ।

(२) द्रूतविलम्बित ।

(३) मालिनी ।

(४) वसंततिलका ।

****